

Handleiding voor advocaten voor de naleving van de verplichtingen uit de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft)

De Nederlandse Orde van Advocaten heeft met betrekking tot de Wwft een algemene handleiding samengesteld. Deze handleiding strekt ertoe advocaten en medewerkers van advocatenkantoren handvatten te bieden voor de naleving van de identificatie- en meldingsplicht op grond van de Wwft. Het gebruik van deze handleiding is voor eigen risico.

Meer informatie vindt u op onze website (www.advocatenorde.nl) onder Wet- en regelgeving, dossier Wwft.

Voor vragen en opmerkingen kunt u contact opnemen met het kenniscentrum Wwft dat is gevestigd bij het bureau van de Haagse Orde van advocaten (070 – 416 61 29 of wwft@advocatenorde.nl)

Versie 5, december 2016

Inhoudsopgave

I	ALGEMEEN	3
I – 1	Inleiding.....	3
I – 2	In welk geval is de Wwft van toepassing op advocaten? (artikel 1, lid 1, onderdeel a, onder 12 ^o en 13 ^o)	3
I – 3	Vrijstelling advocatuur (art. 1, lid 2)	4
I – 4	Opleiding (art. 35).....	5
II	CLIËNTENONDERZOEK	6
II – 1	Identificatie en verificatie (art. 1, lid 1, onderdeel c en d)	6
II – 2	In welk geval dient een cliëntenonderzoek te worden gestart?(art. 3, lid 5).....	6
II – 3	Risicogeorieënteerde benadering van het cliëntenonderzoek	7
	a. <i>Regulier cliëntenonderzoek (artt. 3 – 5)</i>	7
	b. <i>Vereenvoudigd cliëntenonderzoek (artt. 6 – 7)</i>	8
	c. <i>Verscherpt cliëntenonderzoek (art. 8)</i>	9
II – 4	Moment van identificatie (art. 4 – 5)	11
II – 5	Het verifiëren van de identiteit van de cliënt (art. 11)	11
	a. Natuurlijke personen (art. 11, lid 1)	11
	b. Nederlandse of buitenlandse rechtspersonen met een zetel in Nederland (art. 11, lid 2)	11
	c. Buitenlandse rechtspersonen (art. 11, lid 3).....	12
II – 6	Het identificeren en verifiëren van de uiteindelijke belanghebbende (art. 3, lid 5, juncto art. 1, lid 1 onder f)	12
II – 7	Uitbesteden van een cliëntenonderzoek (art. 10).....	12
II – 8	Het registreren en bewaren van gegevens van een cliëntenonderzoek (art. 33).....	12
III	MELDEN VAN ONGEBRUIKELIJK TRANSACTIES	14
III – 1	Indicatoren (art. 4 Uitvoeringsbesluit Wwft).....	14
III – 2	Op welk moment moet een (voorgenomen) ongebruikelijke transactie gemeld worden? (art. 16).....	14
III – 3	Welke gegevens dient u aan FIU Nederland te melden? (art. 16, lid 2)	14
III – 4	Nadere gegevens verstrekking aan de FIU-Nederland	15
III – 5	Vrijwaring (art. 19).....	15
III – 6	Tipping off verbod (art. 23).....	15
IV	TOEZICHT	17
V	OVERIGE INFORMATIE	20
V – 1	Relevante wetgeving	20
V – 2	Relevante websites.....	20

I ALGEMEEN**I – 1 Inleiding**

De regelgeving ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme gelden vanaf 1 juni 2003 ook voor advocaten. Vanaf die datum geldt de wettelijke plicht om voor bepaalde aangewezen diensten de cliënt te identificeren en in het kader van hun dienstverlening verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transacties te melden. De lokale deken is per 1 januari 2015 formeel toezichthouder op de naleving van de Wwft door advocaten. Een ongebruikelijke transactie dient te worden gemeld bij de Financial Intelligence Unit Nederland (FIU-Nederland), voorheen het Meldpunt MOT (www.fiu-nederland.nl).

Sinds 1 juni 2003 zijn de Wet identificatie bij dienstverlening (Wid) en de Wet Melding Ongebruikelijke Transacties (Wet MOT) van toepassing op de advocatuur. Op 1 augustus 2008 zijn deze wetten vervangen door de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Met deze nieuwe wet, waarin de Wid en Wet MOT worden samengevoegd, zijn de richtlijn 2005/60/EG ter bestrijden van witwassen en financieren van terrorisme en de richtlijn 2006/70/EG met betrekking tot de politiek prominente personen in Nederland geïmplementeerd. De nieuwe wetgeving bevat zowel de verplichting tot het doen van cliëntenonderzoek als de verplichting een (voorgenomen) ongebruikelijke transactie te melden. Uitgangspunt van de wet is de risicogebaseerde benadering van de naleving en het toezicht op de naleving van de wet. De Wwft schrijft aan de hand van open normen voor wat de advocaat in het kader van de bestrijding van witwassen en financieren van terrorisme moet doen. Het is aan de advocaat deze open normen in te vullen bij de daadwerkelijke naleving van deze wet.

Per 1 januari 2013 is de Wwft aangescherpt. In de handleiding zijn de wijzigingen die van toepassing zijn op de advocatuur opgenomen. Ook is per genoemde datum het kenniscentrum Wwft opgericht dat is gevestigd bij het bureau van de Haagse Orde van advocaten. Het doel van dit kenniscentrum is om advocaten te ondersteunen bij alle vragen over de toepassing van de Wwft-regels. Per 1 april 2016 is een wetstechnische wijziging ingevoerd¹.

Deze handleiding kan dienen als hulpmiddel bij de naleving van de nieuwe wetgeving, als hulpmiddel bij het geven van voorlichting aan uw medewerkers over de naleving van de Wwft en als voorbeeld voor een interne handleiding. Daarnaast heeft de Orde meer praktische richtsnoeren ontwikkeld. Ook deze richtsnoeren kunnen als hulpmiddel dienen bij het inrichten van uw praktijk. Het staat u vrij om een eigen beleid te ontwikkelen voor de naleving van de Wwft.

I – 2 In welk geval is de Wwft van toepassing op advocaten? (artikel 1, lid 1, onderdeel a, onder 12° en 13°)

De Wwft is van toepassing op advocaten en advocatenkantoren voor zover zij advies geven of bijstand verlenen bij:

- het aan- of verkopen van registergoederen;
- het beheren van geld, effecten, munten, muntbiljetten, edele metalen, edelstenen of andere waarden;
- het oprichten of beheren van vennootschappen, rechtspersonen of soortgelijke lichamen als bedoeld in artikel 2, lid 1, onderdeel b van de Algemene wet inzake rijksbelastingen;

¹ Artikel 1 lid 1 a sub 12d Wwft is aangepast.

- het aan- of verkopen van aandelen in, of het geheel of gedeeltelijk aan- of verkopen dan wel overnemen van ondernemingen, vennootschappen, rechtspersonen of soortgelijke lichamen als bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel b, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen;
- werkzaamheden op fiscaal gebied die vergelijkbaar zijn met de werkzaamheden van externe registeraccountants, externe accountants-administratieconsulenten of belastingadviseurs;
- het vestigen van een recht op hypotheek op een registergoed zonder bijkomende levering.

De Wwft is ook van toepassing op advocaten en advocatenkantoren voor zover zij optreden in naam en voor rekening van een cliënt bij enigerlei financiële transactie of onroerende zaaktransactie.

I – 3 Vrijstelling advocatuur (art. 1, lid 2)

De Wwft is niet van toepassing op advocaten en advocatenkantoren voor zover zij voor een cliënt werkzaamheden verrichten betreffende de bepaling van diens rechtspositie, diens vertegenwoordiging in rechte, het geven van advies voor, tijdens en na een rechtsgeding of het geven van advies over het instellen of vermijden van een rechtsgeding (artikel 1, lid 2). Deze vrijstelling geldt ook indien de dienstverlening één van de hiervoor genoemde diensten betreft.

Dit betekent dat advocaten die werkzaamheden verrichten als bedoeld in artikel 1, lid 2 van de Wwft niet gehouden zijn de bepalingen van deze wet toe te passen. In deze gevallen bestaat dus ook geen meldingsplicht aan de FIU-Nederland.

Het eerste verkennende gesprek dat de advocaat met zijn cliënt vóór aanvang van de dienst voert is vrijgesteld van de meldings- en identificatieplicht, niet alleen bij procedure gerelateerde kwesties, maar ook bij een advies ten behoeve van een Wwft-plichtige dienst. De Memorie van Toelichting zegt hierover het volgende (TK 31238, nr. 3, blz.15-16):

De zinsnede «bepaling van de rechtspositie van een cliënt» dient – hoewel restrictief – tegen de achtergrond van de bestaande geheimhoudingsbepalingen voor de advocaat en de (kandidaat-) notaris als volgt te worden uitgelegd: er moet gelegenheid worden geboden om vast te stellen welke dienstverlening van een (kandidaat-)notaris of advocaat dan wel de belastingadviseur wordt verlangd. Voor de advocaat en belastingadviseur is zulks van belang om te bepalen of de van hem verlangde dienst nu wel of niet in verband met enig rechtsgeding wordt verzocht. Bij het notariaat is een oriënterend moment nodig om zich ervan te vergewissen of in casu de verzochte dienst voor de cliënt nu wel de meest voor de hand liggende is.

Teneinde adequaat te kunnen vast stellen om welke dienstverlening het gaat, is in ieder geval een verkennend gesprek met de cliënt noodzakelijk dat onder alle omstandigheden in vertrouwelijkheid plaatsvindt. Aldus wordt gewaarborgd dat elke cliënt onbezwaard alle informatie naar voren kan brengen die van belang is om te beoordelen of rechtshulp in verband met enig rechtsgeding wordt verzocht dan wel diensten worden verlangd die al dan niet binnen de werkingssfeer van dit voorstel vallen. Dit initiële gesprek zal voldoende zijn om inzicht te krijgen in de beweegredenen van de cliënt. Voor zover nadien duidelijk wordt dat het gaat om werkzaamheden als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel a, onder 11°, 12° en 13°, die geen verband houden met enig rechtsgeding, is sprake van dienstverlening waarop de regels van dit voorstel van toepassing zijn. Dit betekent dat de advocaat, (kandidaat-)notaris of belastingadviseur in dat geval de daadwerkelijke dienstverlening zal moeten opschorten totdat hij zijn cliënt kan identificeren.

De Wwft is ook niet van toepassing op advocaten voor zover zij een cliënt behulpzaam zijn bij het doen van aangifte in het kader van (art. 2 Uitvoeringsregeling Wwft):

- de Wet inkomstenbelasting 2001 en de cliënt in het tijdvak waarvoor aangifte wordt gedaan:
 - geen belastbare winst uit een onderneming als bedoeld in afdeling 3.2 van de Wet inkomstenbelasting geniet;
 - geen belastbaar resultaat uit overige werkzaamheden als bedoeld in afdeling 3.4 van de Wet inkomstenbelasting geniet;
 - geen aanmerkelijk belang als bedoeld in afdeling 4.3 van de Wet inkomstenbelasting heeft; en
 - geen voordeel uit sparen en beleggen als bedoeld in artikel 5.2 van de Wet inkomstenbelasting 2001 geniet;
- de Successiewet 1956.

I – 4 Opleiding (art. 35)

De wetgever acht het belangrijk dat iedereen die met de Wwft te maken heeft over voldoende kennis beschikt en zich bewust is van de werking van de Wwft. Op grond van artikel 35 dient de advocaat er dan ook voor te zorgen dat zijn medewerkers, voor zover relevant voor de uitoefening van hun taken, bekend zijn met Wwft. Daarnaast dient de advocaat er voor te zorgen dat hij en zijn medewerkers periodiek opleidingen volgen die hen in staat moeten stellen ongebruikelijke transacties te herkennen en een cliëntenonderzoek goed en volledig uit te voeren.

II CLIËTENONDERZOEK

De Wwft hanteert een open norm bij de verplichting tot het verrichten van een cliëntenonderzoek. De wet schrijft niet voor hoe een cliëntenonderzoek dient plaats te vinden, maar wel waartoe het onderzoek uiteindelijk moet leiden (art. 3, eerste en tweede lid).²

II – 1 Identificatie en verificatie (art. 1, lid 1, onderdeel c en d)

Onderdeel van het cliëntenonderzoek is dat de advocaat zijn cliënt behoort te identificeren en deze identiteit behoort te verifiëren.

- Onder identificeren wordt in deze wet verstaan de cliënt opgave laten doen van de identiteit. De advocaat kan bij de identificatie dus afgaan op de door de cliënt verstrekte gegevens.
- Onder het verifiëren van de identiteit wordt in deze wet verstaan het vaststellen dat de opgegeven identiteit overeenkomt met de werkelijke identiteit. Hier ligt een taak voor de advocaat om aan de hand van *documenten, gegevens of inlichtingen uit betrouwbare en onafhankelijke bron* de juistheid van de door de cliënt opgegeven identiteit te controleren (artikel 11). In de Uitvoeringsregeling Wwft (Stct. 2008, nr. 142) wordt een aantal documenten genoemd dat in elk geval geschikt is om gebruikt te worden als verificatiemiddel (zie ook paragraaf II-5). Deze opsomming is niet limitatief.

II – 2 In welk geval dient een cliëntenonderzoek te worden gestart?(art. 3, lid 5)

De Wwft verplicht de advocaat bij het verlenen van de in artikel 1, lid 1, onderdeel a, onder 12° en 13° van de Wwft genoemde diensten een cliëntenonderzoek in te stellen. Dit onderzoek wordt verricht ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme. De advocaat is verplicht een cliëntenonderzoek te starten:

- a. indien hij in of vanuit Nederland een zakelijke relatie aangaat;
- b. indien hij in of vanuit Nederland een incidentele transactie verricht ten behoeve van een cliënt van ten minste € 15.000, of twee of meer transacties waartussen een verband bestaat met een gezamenlijke waarde van ten minste € 15.000;
- c. indien er indicaties zijn dat de cliënt is betrokken bij witwassen of financieren van terrorisme;
- d. indien hij twijfelt aan de betrouwbaarheid van eerder verkregen gegevens van de cliënt; of
- e. indien het risico van betrokkenheid van een bestaande cliënt bij witwassen of financieren van terrorisme daartoe aanleiding geeft;
- f. indien er, gelet op de staat waarin een cliënt woonachtig is of gevestigd is of zijn zetel heeft, een verhoogd risico op witwassen of financieren van terrorisme bestaat;
- g. indien zij vanuit Nederland een incidentele transactie verricht ten behoeve van de cliënt of de trust inhoudende een geldovermaking als bedoeld in artikel 2, zevende lid, van Verordening (EG) nr. 2006/1781 van het Europees Parlement en de Raad van 15 november 2006 betreffende bij geldovermakingen te voegen informatie over de betaler (PbEU 2006, L 345).

² Vergelijk art. 7.1 van de Verordening op de advocatuur. Hierin staat dat de advocaat zich bij aanvaarding van de opdracht vergewist van de identiteit van de cliënt en in voorkomend geval ook van de identiteit van de tussenpersoon. De term vergewissen brengt tot uitdrukking de eigen verantwoordelijkheid van de advocaat op welke wijze de identiteit van de cliënt wordt vastgesteld, afhankelijk van de aard en de omstandigheden van de zaak. Let wel dat de verplichting op grond van deze verordeningen voor alle dienstverlening van de advocaat geldt. De verplichtingen op grond van de Wwft gelden voor een beperkt aantal diensten die de advocaat verleent.

II – 3 Risicogeorieënteerde benadering van het cliëntenonderzoek

Het cliëntenonderzoek dient te worden afgestemd op de risicogevoeligheid voor witwassen en/of financieren van terrorisme van de cliënt, de zakelijke relatie, het product of de transactie. De Wwft kent drie typen onderzoek:

- a. regulier cliëntenonderzoek;
- b. vereenvoudigd cliëntenonderzoek;
- c. verscherpt cliëntenonderzoek.

a. Regulier cliëntenonderzoek (artt. 3 – 5)

Uitgangspunt van de Wwft is dat bij het verlenen van diensten die onder de Wwft vallen altijd een regulier cliëntenonderzoek plaatsvindt. Het cliëntenonderzoek stelt de advocaat in staat om (artikel 3, lid 2):

- de cliënt te identificeren en zijn identiteit te verifiëren (zie art 1, lid 1 onder c en d);
- de uiteindelijk belanghebbende van de cliënt te identificeren en op risico gebaseerde en adequate maatregelen te nemen om zijn identiteit te verifiëren, en indien de cliënt een rechtspersoon is, op risico gebaseerde en adequate maatregelen te nemen om inzicht te verwerven in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de cliënt (*zie voor de definitie van uiteindelijke belanghebbende art. 1, lid 1 onder f of in paragraaf II-6 van deze handleiding*);
- het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie vast te stellen. Hieronder valt onder meer onderzoek naar de aard, herkomst, bestemming en andere unieke kenmerken van de bij de dienstverlening betrokken waarden of zaken;
- een voortdurende controle op de zakelijke relatie en de tijdens de duur van deze relatie verrichte transacties uit te oefenen, teneinde te verzekeren dat deze overeenkomen met de kennis die de advocaat heeft van de cliënt en van zijn risicoprofiel, met in voorkomend geval een onderzoek naar de bron van de middelen die bij de zakelijke transactie gebruikt worden;
- vast te stellen of de natuurlijke persoon die de cliënt vertegenwoordigt daartoe bevoegd is;
- op risico gebaseerde en adequate maatregelen te nemen om te verifiëren of de cliënt ten behoeve van zichzelf optreedt dan wel ten behoeve van een derde;
- in voorkomend geval, de natuurlijke persoon die de cliënt vertegenwoordigt te identificeren en diens identiteit te verifiëren. .

In het geval de cliënt van de advocaat een trustee is dan stelt het cliëntenonderzoek de advocaat in staat om op risico gebaseerde en adequate maatregelen te nemen om inzicht te verwerven in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de trust en daartoe (artikel 3, lid 3):

de instellers en de trustees van de trust te identificeren en op risico gebaseerde en adequate maatregelen te nemen om hun identiteit te verifiëren;
de uiteindelijk belanghebbende van de trust te identificeren en op risico gebaseerde en adequate maatregelen te nemen om diens identiteit te verifiëren;
het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie vast te stellen;
een voortdurende controle op de zakelijke relatie en de tijdens de duur van de relatie verrichte transacties uit te oefenen, teneinde te verzekeren dat deze overeenkomen met de kennis die de instelling heeft van de trust en het risicoprofiel van de trust, met zo nodig een onderzoek naar de bron van de middelen die bij de zakelijke relatie of de transactie gebruikt worden;
vast te stellen of de cliënt bevoegd is te handelen als trustee.

In het geval de cliënt van de advocaat optreden als vennoten van een personenvennootschap, stelt het cliëntenonderzoek de advocaat in staat om (artikel 3, lid 4):

de vennoten en de personen bevoegd inzake het beheer van de personenvennootschap te identificeren en op risico gebaseerde en adequate maatregelen te nemen om, voor zover toepasselijk, hun hoedanigheid van vennoot te verifiëren;
 de natuurlijke persoon te identificeren die:
 bij ontbinding van de personenvennootschap recht heeft op een aandeel in de gemeenschap van meer dan 25 procent;
 recht heeft op een aandeel in de winsten van de personenvennootschap van meer dan 25 procent;
 bij besluitvorming ter zake van wijziging van de overeenkomst die ten grondslag ligt aan de personenvennootschap of ter zake van de uitvoering van die overeenkomst anders dan door daden van beheer, meer dan 25 procent van de stemmen kan uitoefenen voor zover in die overeenkomst besluitvorming bij meerderheid van stemmen is bedongen; of
 feitelijk zeggenschap kan uitoefenen over de personenvennootschap;
 op risico gebaseerde en adequate maatregelen te nemen om de identiteit van de natuurlijke persoon bedoeld in onderdeel b te verifiëren;
 het doel en de beoogde aard van de zakelijke relatie vast te stellen;
 een voortdurende controle op de zakelijke relatie en de tijdens de duur van deze relatie verrichte transacties uit te oefenen, teneinde te verzekeren dat deze overeenkomen met de kennis die de instelling heeft van de personenvennootschap en haar risicoprofiel, met zo nodig een onderzoek naar de bron van de middelen die bij de zakelijke relatie of de transactie gebruikt worden;
 vast te stellen of de natuurlijke persoon die de vennoten in de personenvennootschap vertegenwoordigt daartoe bevoegd is;
 in voorkomend geval de natuurlijke persoon, bedoeld in onderdeel f, te identificeren en diens identiteit te verifiëren.

b. Vereenvoudigd cliëntenonderzoek (artt. 6 – 7)

Voor cliënten met een laag risico op witwassen en financieren van terrorisme kan worden volstaan met een vereenvoudigd cliëntenonderzoek. Het is dan wel noodzakelijk voldoende gegevens te verzamelen om het lage risico vast te kunnen stellen (art. 6, lid 2). Deze gegevens moeten worden bewaard om aan te kunnen tonen dat een vereenvoudigd cliëntenonderzoek gerechtvaardigd is. Bij AMvB kan de Minister van Financiën categorieën cliënten aanwijzen waarop een vereenvoudigd cliëntenonderzoek van toepassing is.

Een vereenvoudigd cliëntenonderzoek kan in ieder geval plaatsvinden indien het de volgende cliënten betreft (artikel 6, lid 1):

- kredietinstellingen en financiële ondernemingen met een zetel in Nederland of een andere lidstaat van de EU, of in een staat buiten de EU indien de instelling in die staat aan gelijkwaardige wettelijke voorschriften onderhevig is en toezicht op de naleving van die voorschriften wordt uitgeoefend (*laatstgenoemde "gelijkwaardige" of "equivalente" staten worden in artikel 3 Uitvoeringsregeling Wwft genoemd*);
- beursgenoteerde ondernemingen in de EU, of in een staat buiten de EU (art. 6, lid 4) voor zover die ondernemingen in die staat aan EU-gelijkwaardige openbaarmakingseisen zijn onderworpen;
- cliënten die tijdelijk gelden aanhouden op rekeningen op naam van notarissen, advocaten en andere onafhankelijke beroepsbeoefenaren en gevestigd zijn in de EU, of in een staat buiten de EU voor zover op hen gelijkwaardige wettelijke voorschriften van toepassing zijn en de informatie over de identiteit van de cliënt op verzoek beschikbaar is;
- Nederlandse overheidsinstanties, waaronder in elk geval vallen: rijksoverheid, gemeenten, waterschappen, ZBO's, zorg- en onderwijsinstellingen en hulpverleningsdiensten;
- instanties die zijn belast met openbare functies uit hoofde van het Verdrag betreffende de Europese Unie, de verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen of de afgeleide

- communautaire wetgeving, waarvan de identiteit bekend is, waarvan de activiteiten en boekhoudkundige praktijken transparant zijn; en die verantwoordelijk zijn aan een instelling van de Europese Gemeenschappen of aan een overheidsinstantie van een lidstaat of ten aanzien waarvan andere gepaste procedures bestaan om de activiteiten te controleren;
- 100 procent dochtermaatschappijen van de in artikel 6, lid 1 onderdelen c en d genoemde instellingen (rechtspersonen die effecten hebben uitgegeven)..

c. Verscherpt cliëntenonderzoek (art. 8)

Een verscherpt cliëntenonderzoek dient plaats te vinden indien en naar gelang een zakelijke relatie of transactie naar de aard of in verband met de staat waarin de cliënt woonachtig of gevestigd is of zijn zetel heeft een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme met zich brengt. Deze verscherping heeft betrekking op de identiteit en op de aard van de transactie en de erbij betrokken middelen. Hier kan de Minister van Financiën bij ministeriële regeling categorieën zakelijke relaties of transacties aanwijzen die naar hun aard een hoger risico met zich brengen. (*Van deze mogelijkheid is nog geen gebruik gemaakt*). In de Wwft worden twee categorieën aangewezen waarop een verscherpt cliëntenonderzoek van toepassing is. Het betreft cliënten die (i) niet fysiek aanwezig zijn en (ii) cliënten die kunnen worden aangemerkt als politiek prominente personen ("Politically Exposed Person" of "PEP"). Naast deze twee in de wet vastgelegde specifieke categorieën is er ook de categorie waar de aard van de zakelijke relatie of transactie een hoger risico met zich mee brengt.

Als er bij een zakelijke relatie of transactie sprake is van een verhoogd risico op witwassen of financieren van terrorisme dan moet de advocaat maatregelen treffen om dat hoge risico te compenseren. Maar wanneer is er sprake van een verhoogd risico? De wet gaat uit van een open norm. Het is dus aan de advocaat zelf om te bepalen wanneer er sprake is van een verhoogd risico op witwassen. Hierbij kan hij gebruik maken van twee indicatoren, te weten de objectieve en de subjectieve indicator (*zie artikel 4 van het uitvoeringsbesluit Wwft of paragraaf III-1*).

Er zijn diverse lijsten in omloop waarop verschillende mogelijke hoog risicocategorieën worden benoemd. Sommige van die lijsten zijn kort, andere zeer uitgebreid. De lijst van de Financial Action Task Force (FATF) met 'high-risk and non-cooperative jurisdictions', gepubliceerd op haar website (www.fatf-gafi.org), bevat een overzicht van circa 40 landen.

Cliënt niet fysiek aanwezig bij identificatie (art. 8, lid 2)

Indien de cliënt niet fysiek aanwezig is voor identificatie, of indien de identificatie door een derde (zie hieronder) evenmin kan plaatsvinden, moeten maatregelen worden genomen om het hogere risico te compenseren. Deze maatregelen kunnen (opsomming is niet-limitatief) bestaan uit (artikel 8, tweede lid):

- de identiteit van de cliënt verifiëren aan de hand van aanvullende documenten, gegevens of informatie;
- de overgelegde documenten beoordelen op echtheid; of
- waarborgen dat de eerste betaling die met de zakelijke relatie of transactie verband houdt, wordt gedaan ten gunste of ten laste van een rekening van de cliënt bij een bank met een zetel in de EU of een bank met een vergunning in een door de minister aangewezen staat.

Politiek prominente personen (PEP) (art. 8, lid 4)

Een advocaat moet op grond van artikel 8, lid 4 over een op risico gebaseerde procedure beschikken om te kunnen bepalen of de cliënt of de uiteindelijk belanghebbende een politiek prominent persoon is. (Zie voor de definitie van een politiek prominent persoon onder art. 1, lid 1 onder e of hieronder). Het verscherpte cliëntenonderzoek is bij de PEP, net als bij de uiteindelijk belanghebbende (UBO), vormvrij: de advocaat kan zelf bepalen op welke wijze een beleid wordt vormgegeven dat aan deze verplichting kan voldoen. Uit de memorie van toelichting blijkt dat aanvullende maatregelen kunnen bestaan uit het raadplegen van openbare bronnen (bijvoorbeeld het internet) of het raadplegen van lijsten met politiek prominente personen die worden aangeboden door diverse commerciële partijen. Van de advocaat worden “redelijke inspanningen” (TK 31 238, nr.3, blz. 22) verwacht om een PEP te herkennen en te identificeren.

Advocaten die een zakelijke relatie aangaan met of een transactie verrichten voor een politiek prominent persoon moeten er in elk geval voor zorgen dat (art. 8, lid 4):

- de beslissing tot aangaan van die relatie of het verrichten van die transactie wordt genomen of wordt goedgekeurd door personen die daartoe door het kantoor zijn gemachtigd (bijvoorbeeld door de managing partner of compliance officer). Aan de acceptatie van een PEP wordt op die manier extra aandacht besteed;
- zij op risico gebaseerde en adequate maatregelen treffen om de bron van het vermogen vast te stellen dat bij de zakelijke relatie of transactie wordt gebruikt; en
- zij doorlopend controle uitoefenen op de zakelijke relatie.

Al naar gelang het risico (door de advocaat te bepalen), kunnen meer en/of andere maatregelen aangewezen zijn.

Voor de omschrijving van de PEP verwijst de wet naar de definitie in artikel 2 van de Uitvoeringsrichtlijn 2006/70/EG. Voor Nederland zijn alleen de buitenlandse PEP's van belang. De PEP-groep is omvangrijk en luidt als volgt:

- Natuurlijke personen die een publieke functie bekle(e)d(en) (hebben) (art 2, lid 1 richtlijn 2006/70/EG). Dit zijn:
 - a. staatshoofden, regeringsleiders, ministers en staatssecretarissen;
 - b. parlementsleden;
 - c. leden van hooggerechtshoven, constitutionele hoven en andere hogere rechtelijke instanties die arresten wijzen waartegen geen verder beroep mogelijk is;
 - d. leden van de rekenkamers of directies van centrale banken;
 - e. ambassadeurs, zaakgelastigden en hoge leger officieren;
 - f. leden van bestuursorganen, leidinggevende of toezichthoudende organen van overheidsbedrijven;
- Directe familie van de hierboven genoemde personen (art. 2, lid 2 richtlijn 2006/70/EG), te weten:
 - a. Echtgenoot;
 - b. partner die naar nationaal recht gelijkwaardig is aan een echtgenoot;
 - c. kinderen en hun echtgenoten of partners;
 - d. ouders;
- Naast geassocieerden (art 2, lid 3 richtlijn 2006/70/EG), te weten;
 - a. de natuurlijke persoon die samen met of ten behoeve van de in het eerste lid genoemde politiek prominent persoon de uiteindelijk belanghebbende is van een juridische entiteit of met die persoon nauwe zakelijke relaties heeft;
 - b. of alleen de uiteindelijk belanghebbende is van een juridische entiteit die is opgezet ten behoeve van de feitelijke begunstiging van de in het eerste lid genoemde persoon.

Indien een politiek prominent persoon langer dan één jaar geen politiek prominente functie meer bekleedt wordt hij niet langer als een politiek prominent persoon aangemerkt.

II – 4 Moment van identificatie (art. 4 – 5)

In beginsel dienen de cliënt en de (eventuele) uiteindelijk belanghebbende voorafgaand aan het starten van de zakelijke relatie te worden geïdentificeerd en dient de identiteit te worden geverifieerd (art. 4, lid 1). Een uitzondering op deze verplichting is dat de advocaat de verificatie van identiteit van de cliënt en de (eventuele) uiteindelijk belanghebbende kan voltooien tijdens de zakelijke relatie. Deze uitzondering kunt u gebruiken indien u aan twee voorwaarden voldoet:

- het uitstellen van het moment van verificatie is noodzakelijk om de dienstverlening niet te verstoren; en
- er is weinig risico op witwassen of financieren van terrorisme.

Verificatie dient vervolgens zo spoedig mogelijk plaats te vinden.

Indien het cliëntenonderzoek niet kan worden voltooid is het verboden om een zakelijke relatie aan te gaan dan wel voort te zetten of een transactie te verrichten (art. 5, eerste lid). Een (bestaande) zakelijke relatie dient bovendien beëindigd te worden indien ten aanzien van de cliënt en de eventuele uiteindelijk belanghebbende niet aan de verplichting tot een cliëntenonderzoek (art. 3, leden 1 t/m4) kan worden voldaan.

II – 5 Het verifiëren van de identiteit van de cliënt (art. 11)

Zoals eerder aangegeven kan de advocaat bij de identificatie van de cliënt afgaan op de door de cliënt verstrekte gegevens. De verificatie van de identiteit van de cliënt, dus het vaststellen dat de opgegeven identiteit overeenkomt met de werkelijk identiteit, heeft een risicogebaseerd karakter en kan op verschillende manieren plaatsvinden.

a. Natuurlijke personen (art. 11, lid 1)

De identiteit van natuurlijke personen kan geverifieerd worden aan de hand van "*documenten, gegevens of inlichtingen uit betrouwbare en onafhankelijke bron*".

In artikel 4, lid 1 van de Uitvoeringsregeling Wwft worden (niet limitatief) genoemd:

- een geldig paspoort;
- een geldige Nederlandse identiteitskaart;
- een geldige identiteitskaart die is afgegeven door het daartoe bevoegde gezag in een andere lidstaat en is voorzien van de pasfoto en de naam van de houder;
- een geldig Nederlands rijbewijs;
- een geldig rijbewijs dat is afgegeven door het daartoe bevoegde gezag in een andere lidstaat en is voorzien van de pasfoto en de naam van houder;
- reisdocumenten voor vluchtelingen en vreemdelingen;
- vreemdelingendocumenten, afgegeven op grond van de Vreemdelingenwet 2000.

b. Nederlandse of buitenlandse rechtspersonen met een zetel in Nederland (art. 11, lid 2)

Ook voor Nederlandse rechtspersonen of buitenlandse rechtspersonen met een zetel in Nederland geldt dat de identiteit kan worden geverifieerd aan de hand van "*documenten, gegevens of*

inlichtingen uit betrouwbare onafhankelijke bron". In artikel 4, lid 2 van de Uitvoeringsregeling Wwft worden (niet limitatief) genoemd:

- een (elektronisch) uittreksel uit het handelsregister. Voorwaarde is dat de advocaat zelf het register raadpleegt, waarmee het risico wordt ondervangen dat de persoon die de cliënt vertegenwoordigt informatie foutief weergeeft. Een elektronisch *gewaarmerkt* uittreksel (EGU) is niet meer noodzakelijk;
- een akte of verklaring, opgemaakt onderscheidenlijk afgegeven door een in Nederland gevestigde notaris of door een notaris of andere, met een notaris vergelijkbare, onafhankelijke beoefenaar van een juridisch beroep uit een andere lidstaat.

c. Buitenlandse rechtspersonen (art. 11, lid 3)

De verificatie van de identiteit van buitenlandse rechtspersonen kan een stuk lastiger zijn, vooral omdat in sommige landen geen officieel handelsregister bestaat en het verkrijgen van een notariële akte ook niet gemakkelijk kan zijn. De identiteit van een buitenlandse rechtspersoon dient te worden geverifieerd aan de hand van "*betrouwbare en in het internationale verkeer gebruikelijke documenten, gegevens of inlichtingen of op basis van documenten, gegevens of inlichtingen die bij wet als geldig middel voor identificatie zijn erkend in de staat van herkomst van de cliënt*".

Deze benadering van de verificatie van de identiteit van buitenlandse rechtspersonen brengt met zich mee dat de advocaat moet kunnen beargumenteren dat het gerechtvaardigd was om op bepaalde documenten af te gaan.

II – 6 Het identificeren en verifiëren van de uiteindelijke belanghebbende (art. 3, lid 2 juncto art. 1, lid 1 onder f)

De Wwft bevat de verplichting om de uiteindelijk belanghebbende te identificeren en deze identiteit te verifiëren. Deze verplichting bestaat in "*die gevallen waarin naar het oordeel van de instelling [advocaat] een groter risico op witwassen of financieren van terrorisme bestaat*" (TK 31238, nr. 3, blz. 16-17). Onder uiteindelijk belanghebbende wordt verstaan (art. 1, lid 1, onderdeel f) een natuurlijk persoon:

- die een belang houdt van meer dan 25 procent in het kapitaal van een cliënt;
- meer dan 25 procent van de stemrechten kan uitoefenen in de algemene vergadering van een cliënt;
- feitelijk zeggenschap kan uitoefenen in een cliënt;
- begunstigde van 25 procent of meer van het vermogen van een cliënt of een trust is; of
- een bijzondere zeggenschap heeft over 25 procent of meer van een vermogen van een cliënt.

II – 7 Uitbesteden van een cliëntenonderzoek (art. 10)

Het cliëntenonderzoek kan ook worden verricht door een derde. Dit kan nodig zijn wanneer de cliënt niet (direct) langs kan komen voor identificatie en verificatie. In principe kan elke willekeurige derde het cliëntenonderzoek voor de advocaat conform de Wwft uitvoeren, maar het verdient aanbeveling dit zoveel mogelijk te laten doen door advocaten, (kandidaat-)notarissen of accountants. Indien deze uitbesteding een structureel karakter heeft dan dient de opdracht schriftelijk te worden vastgelegd. Schriftelijke vastlegging verdient in ieder geval aanbeveling omdat de advocaat verantwoordelijk blijft voor de wijze waarop het cliëntenonderzoek is uitgevoerd.

II – 8 Het registreren en bewaren van gegevens van een cliëntenonderzoek (art. 33)

De gegevens die de advocaat verkrijgt uit een cliëntenonderzoek dienen op een toegankelijke wijze te worden bewaard voor een periode van vijf jaar na het moment van beëindiging van de relatie of tot vijf jaar na het uitvoeren van een transactie.

De volgende gegevens dienen te worden bewaard (artikel 33, lid 1):

- van natuurlijke personen:
 - a. geslachtsnaam, de voornamen, de geboortedatum, het adres en de woonplaats dan wel de plaats van vestiging van de cliënt evenals van degene die namens die natuurlijke persoon optreedt of een afschrift van het document dat een persoonsidentificerend nummer bevat en aan de hand waarvan de verificatie heeft plaatsgevonden;
 - b. de aard, het nummer en de datum en plaats van uitgifte van het document met behulp waarvan de identiteit is geverifieerd;
 - c. de aard van de dienstverlening;
- van Nederlandse rechtspersonen (of buitenlandse rechtspersonen met een zetel in Nederland):
 - a. de rechtsvorm, de statutaire naam, de handelsnaam, het adres met huisnummer, de postcode, de plaats van vestiging, het land van statutaire zetel en, indien de rechtspersoon bij een KvK is geregistreerd, het registratienummer bij de KvK en de plaats van vestiging van de KvK die het betreffende handelsregister houdt en de wijze waarop de identiteit is geverifieerd;
 - b. van degenen die voor de rechtspersoon bij de instelling optreden: de geslachtsnaam, de voornamen en de geboortedatum;
 - c. de aard van de dienstverlening;
- van buitenlandse rechtspersonen:
 - a. de documenten aan de hand waarvan de identiteit is geverifieerd;
 - b. van degenen die voor de rechtspersoon bij de instelling optreden: de geslachtsnaam, de voornamen en de geboortedatum;
 - c. de aard van de dienstverlening;
 - d. het adres met huisnummer, de postcode, de plaats van vestiging en het land van statutaire zetel.

De toezichthouder kan om inzage in deze, eventueel voor die gelegenheid geanonimiseerde, gegevens vragen ten einde te kunnen bepalen of het cliëntenonderzoek op een voldoende wijze is uitgevoerd. Het verdient aanbeveling om de gegevens met betrekking tot de identiteit en de verificatie van de identiteit van natuurlijke personen en rechtspersonen gescheiden van het zaaksdossier te bewaren. Op deze wijze kan, indien noodzakelijk, aannemelijk worden gemaakt dat de advocaat cliënten conform de Wwft heeft geïdentificeerd zonder dat het zaaksdossier wordt geraadpleegd.

III MELDEN VAN ONGEBRUIKELIJK TRANSACTIES

Op grond van de Wwft is de advocaat, ingeval van werkzaamheden als vermeld in artikel 1, lid 1, onderdeel a, onder 12° en 13°, en waarbij de vrijstelling van artikel 1, lid 2 (bepaling rechtspositie, bijstand voor, tijdens en na procedures alsmede advies ter voorkoming of vermindering van procedures) niet van toepassing is, verplicht om (voorgenomen) ongebruikelijke transacties te melden. Wanneer de advocaat geen diensten verleent die onder de Wwft vallen mag hij ook geen ongebruikelijke transacties melden.

Ongebruikelijke transacties moeten worden gemeld bij de Financial Intelligence Unit Nederland (FIU-Nederland). De FIU verzamelt, registreert, bewerkt en analyseert de binnengekomen meldingen ten behoeve van het voorkomen en opsporen van misdrijven. Op de website van de FIU-Nederland (www.fiu-nederland.nl) staat alle relevante informatie voor het doen van een melding.

III – 1 Indicatoren (art. 4 Uitvoeringsbesluit Wwft)

Een verplichting tot melden ontstaat indien de objectieve of de subjectieve indicator aanwezig is. Bij de objectieve indicator is geen nadere afweging van de melder nodig.

De objectieve indicator voor de advocatuur luidt: *"transacties van € 15.000,- of meer, betaald aan of door tussenkomst van de beroepsbeoefenaar in contanten, met cheques aan toonder of soortgelijke betaalmiddelen"* (art. 4 Uitvoeringsbesluit Wwft).

Van de subjectieve indicator (artikel 4 Uitvoeringsbesluit Wwft) is sprake indien bij de (voorgenomen) transactie, na afweging door de advocaat van de concrete omstandigheden, aanleiding is om te veronderstellen dat de transactie verband kan houden met witwassen of financiering van terrorisme.

De subjectieve indicator voor de advocatuur luidt: *"transacties waarbij de meldingsplichtige aanleiding heeft om te veronderstellen dat ze verband kunnen houden met witwassen of financiering van terrorisme."* (art. 4 Uitvoeringsregeling Wwft)

Het verdient de aanbeveling vanwege de geheimhoudingsplicht van de advocaat om altijd eerst met een kantoorgenoot of de lokale deken te overleggen, alvorens over te gaan tot een melding bij de FIU-Nederland.

III – 2 Op welk moment moet een (voorgenomen) ongebruikelijke transactie gemeld worden? (art. 16)

Op grond van de art. 16, lid 1 Wwft dient een ongebruikelijke transactie onverwijld nadat het ongebruikelijke karakter bekend is geworden te worden gemeld bij FIU-Nederland.

III – 3 Welke gegevens dient u aan FIU Nederland te melden? (art. 16, lid 2)

Bij het doen van een melding aan het meldpunt dient u de volgende gegevens te verstrekken:

- de identiteit van de cliënt, en voor zover mogelijk, de identiteit van degene ten behoeve van wie de (voorgenomen) transactie wordt uitgevoerd;
- de aard en het nummer van het identiteitsbewijs van de cliënt;

- de aard, het tijdstip en de plaats van de transactie;
- de omvang en de bestemming en herkomst van de gelden, effecten, edele metalen of andere waarden die bij een transactie betrokken zijn;
- de omstandigheden op grond waarvan de transactie als ongebruikelijk wordt aangemerkt;
- een omschrijving van de desbetreffende zaken van grote waarde bij een transactie boven de € 15.000;
- aanvullende, bij AMvB aan te wijzen, gegevens.

III – 4 Nadere gegevens verstrekking aan de FIU-Nederland

FIU Nederland kan, indien dat nodig wordt geacht, de advocaat om nadere inlichtingen vragen. Dit geldt niet alleen als de advocaat zelf de melding heeft gedaan, maar ook als de advocaat betrokken is bij de transactie.

Artikel 17, lid 1 Wwft biedt hiertoe alleen de mogelijkheid indien dat noodzakelijk is om te kunnen beoordelen of de verzamelde gegevens bij of krachtens de Wet politiegegevens aan politie en justitie kunnen worden verstrekt. Dit is het geval (zie artikel 2:13 besluit politiegegevens) indien uit de gegevens inzicht kan worden verkregen in betrokkenheid van personen bij bepaalde (zie artikel 10, lid 1 sub a Wet Politiegegevens) misdrijven of uit de gegevens zelf een verdenking voortvloeit dat een bepaalde persoon een misdrijf heeft begaan of de gegevens redelijkerwijs van belang kunnen zijn ter voorkoming of opsporing van bepaalde (zie artikel 3:1 Besluit politiegegevens) misdrijven. Indien de nadere gegevens met dit doel worden opgevraagd, is de advocaat verplicht deze gegevens te verstrekken.

De gegevens met betrekking tot de ongebruikelijke transactie dient de advocaat, evenals de in het kader van het cliëntenonderzoek verkregen gegevens, op een toegankelijke wijze te bewaren gedurende vijf jaar na het beëindigen van de zakelijke relatie of tot vijf jaar het uitvoeren van de desbetreffende transactie (art. 33, lid 3).

III – 5 Vrijwaring (art. 19)

De meldingen die op grond van artikel 16 en 17 van de Wwft te goeder trouw zijn verstrekt, kunnen niet dienen als grondslag voor of ten behoeve van een opsporingsonderzoek of een vervolging wegens verdenking van, of als bewijs ter zake van een tenlastelegging wegens witwassen of financieren van terrorisme of een overtreding van artikel 272 WvS tegen degene die de melding heeft gedaan (art. 19). Daarnaast is de advocaat, indien hij een melding doet, niet aansprakelijk voor schade die een derde lijdt, tenzij de advocaat de melding in redelijkheid niet had mogen doen (art. 20).

III – 6 Tipping off verbod (art. 23)

Een advocaat is, behoudens voor zover uit de Wwft de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit, verplicht tot geheimhouding jegens een ieder van:

- een melding van een ongebruikelijke transactie;
- het verstrekken van nadere inlichtingen aan FIU-Nederland;
- het gegeven dat een melding of verstrekking aanleiding heeft gegeven tot een onderzoek naar witwassen van geld of financieren van terrorisme of dat het voornemen bestaat een dergelijk onderzoek te verrichten;

- overleg over de naleving van de meldingsplicht met betrekking tot een transactie

Indien de advocaat een melding heeft gedaan van een (voorgenomen) ongebruikelijke transactie is hij verplicht tot geheimhouding (artikel 23, lid 1). De advocaat mag zijn cliënt ook niet informeren over het feit dat hij een melding heeft gedaan. De mededeling aan cliënt dat de (voorgenomen) activiteit onwettig is en dat wordt afgeraden om deze activiteit uit te voeren mag wel worden gedaan. Hierdoor wordt het tipping off verbod niet geschonden (art. 23, lid 4). De Memorie van Toelichting zegt hierover het volgende (TK 31238, nr. 3, blz. 31):

De bepaling van artikel 23, derde lid, vloeit voort uit de derde witwasrichtlijn. Zij bepaalt dat een mededeling van een natuurlijk of rechtspersoon als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel a, onder 11°, 12° en 13°, van de WID waarmee wordt getracht de cliënt te doen afzien van een onwettige activiteit niet wordt gezien als een mededeling in de zin van artikel 23, eerste lid, van dit wetsvoorstel. Het betreft in dit geval dan ook geen uitzondering op de geheimhoudingsplicht, maar een beperking van de reikwijdte van de geheimhoudingsplicht. Hier moet ter verduidelijking worden opgemerkt dat de mededeling enkel mag inhouden dat de activiteit van de cliënt onwettig is en dat de cliënt wordt afgeraden om deze activiteit uit te voeren.

Daarnaast is de geheimhoudingsplicht niet van toepassing indien de advocaat een kantoorgenoot (in een lidstaat of een derde land³), informeert over de melding die hij heeft gedaan (art 23, lid 5, sub 1). Voorts is de geheimhoudingsplicht niet van toepassing op mededelingen gedaan aan een instelling behorende tot dezelfde categorie voor zover:

- a. de mededeling betrekking heeft op een cliënt van beide instellingen en een transactie waarbij beide instellingen betrokken zijn;
- b. de andere instelling gevestigd is in een lidstaat of een derde land dat eisen stelt die gelijkwaardig zijn op het gebied van het beroepsgeheim en de bescherming van persoonsgegevens;
- c. de mededeling uitsluitend is bedoeld ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme

³ In dit verband wordt met "derde land" bedoeld een door de Minister van Financiën aangewezen staat waar eisen zijn gesteld die gelijkwaardig zijn aan de eisen gesteld bij of krachtens de Wwft en waar toezicht wordt uitgeoefend op de naleving van die voorschriften. Dit is conform artikel 23 lid 6 sub 3 Wwft.

IV TOEZICHT

Per 1 januari 2015 is de (lokale) deken de wettelijk toezichthouder op de naleving van de Wwft door advocaten⁴. Op de toezichthouder zijn de bepalingen van hoofdstuk 5, afdeling 5.2, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing. De deken is toezichthouder in de zin van artikel 5:11 Awb. Hieronder wordt verstaan: een persoon die bij of krachtens wettelijk voorschrift belast met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens enig wettelijk voorschrift.

Als gevolg van wijzigingen in de Advocatenwet zullen ook in de Wwft enkele artikelen worden gewijzigd.

De relevante artikelen zijn de volgende: artikel 24 lid 6 Wwft alsmede artikelen 26 lid 1 en 2, artikel 27 lid 1 en 2, artikel 29 en artikel 32. Hieronder volgt een overzicht van deze artikelen.

Artikel 24 lid 6 Wwft

'In afwijking van het eerste lid zijn belast met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet door advocaten, de personen die bij of krachtens de Advocatenwet zijn belast met het houden van toezicht op de naleving van het bij of krachtens die wet bepaalde. Artikel 45a, derde lid, van de Advocatenwet is van overeenkomstige toepassing.'

Met dit artikel wordt bevestigd dat de deken de toezichthouder is op de naleving van de Wwft door advocaten. Uit dit artikel blijkt ook dat de wetgever ervoor heeft gekozen om de bevoegdheid van de deken rechtstreeks op te nemen in de Wwft. Hiermee wordt afgeweken van het systeem waarin bij besluit van de Minister van Veiligheid en Justitie en de Minister van Financiën, personen worden aangewezen die dan belast zijn met het toezicht op de naleving door de instellingen (waaronder advocaten) van deze wet. Dit werkt door in de volgende artikelen.

Artikel 26 lid 1 en 2 Wwft

Lid 1: *'Onze Minister van Financiën kan aan instellingen, met uitzondering van **advocaten**, notarissen, toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen, een last onder dwangsom opleggen ter zake van overtreding van de artikelen 2, 3, eerste tot en met derde en zevende lid, 4, eerste lid, tweede lid, tweede volzin, derde lid, tweede volzin, en vierde lid, 5, eerste en derde lid, 6, tweede lid, 7, tweede lid, 8, 10, tweede lid, 11, 16, 17, tweede lid, 23 eerste en tweede lid, 33, 34 en 35 van deze wet, artikel 5:20 van de Algemene wet bestuursrecht, het bepaalde in Verordening (EG) nr. 2006/1781 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 15 november 2006 betreffende bij geldovermakingen te voegen informatie over de betaler (PbEU L 345) en het bepaalde in Verordening (EU) nr. 1031/2010 van de Europese Commissie van 12 november 2010 inzake de tijdstippen, het beheer en andere aspecten van de veiling van broeikasgasemissierechten overeenkomstig Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap (PbEU L 302).'*

⁴ De wettelijke basis hiervoor is neergelegd in artikel 45a lid 2 Advocatenwet jo. Artikel 24 lid 6 Wwft

Lid 2: ‘De deken bedoeld in artikel 45g, eerste lid, van de Advocatenwet, kan aan advocaten een last onder dwangsom opleggen ter zake van overtreding van de in het eerste lid bedoelde artikelen.’

In lid 1 wordt een uitzondering op de bevoegdheid van de Minister van Financiën gemaakt betreffende het opleggen van een last onder dwangsom bij de overtreding van de in dit lid genoemde artikelen. Ook hier geldt dat de deken deze bevoegdheid rechtstreeks kan uitoefenen op grond van lid 2.

Artikel 27 lid 1 en 2 Wwft

Lid 1: ‘Onze Minister van Financiën kan aan instellingen, met uitzondering van **advocaten, notarissen, toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen, een bestuurlijke boete opleggen ter zake van overtreding van de artikelen 2, 3, eerste tot en met derde en zevende lid, 4, eerste lid, tweede lid, tweede volzin, derde lid, tweede volzin, en vierde lid, 5, eerste en derde lid, 6, tweede lid, 7, tweede lid, 8, 10, tweede lid, 11, 16, eerste en tweede lid, 17, tweede lid, 23, eerste en tweede lid, 33, 34, en 35 van deze wet, artikel 5:20 van de Algemene wet bestuursrecht, het bepaalde in Verordening (EG) nr. 2006/1781 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 15 november 2006 betreffende bij geldovermakingen te voegen informatie over de betaler (PbEU L 345) en het bepaalde in Verordening (EU) nr. 1031/2010 van de Europese Commissie van 12 november 2010 inzake de tijdstippen, het beheer en andere aspecten van de veiling van broeikasgasemissierechten overeenkomstig Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap (PbEU L 302).’**

Lid 2: ‘De deken bedoeld in artikel 45g, eerste lid, van de Advocatenwet, kan aan advocaten een bestuurlijke boete opleggen ter zake van overtreding van de in het eerste lid bedoelde artikelen.’

In lid 1 wordt een uitzondering gemaakt op de bevoegdheid van de Minister van Financiën betreffende het opleggen van een bestuurlijke boete bij de overtreding van de in dit lid genoemde artikelen. Ook hier geldt dat de deken deze bevoegdheid rechtstreeks kan uitoefenen op grond van lid 2.

Artikel 29 Wwft

‘Onze Minister van Financiën, **de deken, bedoeld in artikel 45g, eerste lid, van de Advocatenwet en het Bureau Financieel Toezicht, bedoeld in artikel 110, eerste lid, van de Wet op het notarisambt kunnen de dwangsom en de bestuurlijke boete invorderen bij dwangbevel.’**

In dit artikel wordt geregeld welke toezichthouders de dwangsom en bestuurlijke boete kunnen invorderen bij dwangbevel. Ook hier is sprake van een rechtstreekse bevoegdheid voor de deken op basis van de Wwft.

Artikel 32 Wwft

‘Indien een instelling niet voldoet aan haar verplichtingen op grond van de artikelen 2, 2a, eerste en tweede lid, 3, eerste tot en met vijfde, achtste en tiende lid, 4, eerste lid, tweede lid, tweede volzin, derde lid, tweede volzin, en vierde lid, 5, eerste, tweede en vierde lid, 6, tweede lid, 7, tweede lid, 8, eerste tot en met vijfde en zevende lid, 9, eerste lid, 10, tweede lid, 11, 16, eerste tot en met vijfde lid, 17, tweede lid, 23, eerste tot en met derde lid, 32, 33, 34, 35 en 38, eerste, tweede en vierde lid, van deze wet, artikel 5:20 van de Algemene wet

bestuursrecht, het bepaalde in Verordening (EG) nr. 2006/1781 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 15 november 2006 betreffende bij geldovermakingen te voegen informatie over de betaler (PbEU 2010, L 345) en het bepaalde in Verordening (EU) nr. 1031/2010 van de Europese Commissie van 12 november 2010 inzake de tijdstippen, het beheer en andere aspecten van de veiling van broeikasgasemissierechten overeenkomstig Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap (PbEU 2010, L 302), kan de op grond van artikel 24, eerste lid, aangewezen persoon of de in artikel 24, vijfde of zesde lid, bedoelde persoon door middel van het geven van een aanwijzing de instelling verplichten binnen een door de op grond van artikel 24, eerste lid, aangewezen persoon of de in artikel 24, vijfde of zesde lid, bedoelde persoon gestelde termijn een bepaalde gedragslijn te volgen.'

In dit artikel wordt geregeld wat er gebeurt als een advocaat niet aan de verplichtingen voortvloeiend uit de genoemde artikelen voldoet. De toezichthouder kan dan een aanwijzing geven om een bepaalde gedragslijn te volgen ter voorkoming van het witwassen en financieren van terrorisme. De aanwijzing heeft dan betrekking op het beschikbaar hebben van adequate procedures om correcte naleving van de Wwft te bewerkstelligen. Onder deze bepaling wordt een breed scala aan aanwijzingen verstaan. Dit biedt de toezichthouder de mogelijkheid om te handhaven zonder meteen handhavingsinstrumenten als de bestuurlijke boete of last onder dwangsom te hanteren.

Het uitgangspunt blijft dat de toezichthouder het toezicht op een risicogeoriënteerde wijze uit kan oefenen. Het toezicht op de naleving van de Wwft bestaat in de basis uit:

- het nagaan of instellingen beschikken over een adequate administratieve organisatie en interne controle, dat wil zeggen dat (i) de advocaten in staat zijn om een cliëntenonderzoek te verrichten en (ii) dat advocaten in staat zijn ongebruikelijke transacties te herkennen;
- het toezien of instellingen ook daadwerkelijk cliëntenonderzoeken uitvoeren; en
- het toezien of instellingen in voorkomende gevallen melding doen van ongebruikelijke transacties.

V OVERIGE INFORMATIE

Voor vragen en opmerkingen kunt u contact opnemen met het kenniscentrum Wwft dat is gevestigd bij het bureau van de Haagse Orde van advocaten (070 – 416 61 29 of wwft@advocatenorde.nl).Orde

Voor meer informatie zie: www.advocatenorde.nl / Wet- en regelgeving / Dossier Wwft

V – 1 Relevante wetgeving

Richtlijn 2005/60/EG (Derde Witwasrichtlijn)

Richtlijn 2006/70/EG (PEP richtlijn)

Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Staatsblad 2008, 303)

Inwerkingtredingbesluit Wwft (Staatsblad 2008, 304)

Uitvoeringsbesluit Wwft (Staatsblad 2008, 305)

Uitvoeringsregeling Wwft (Staatscourant 2008, nr. 142)

Aanwijzingsbesluit toezichthouders (Staatscourant 2008, nr. 142)

Advocatenwet (Staatscourant 2014, nr. 354)

V – 2 Relevante websites

Ministerie van Financiën www.minfin.nl / financiële markten / integriteit

Bureau financieel toezicht www.bureauft.nl

FIU-Nederland www.fiu-nederland.nl

Financial Action Task force www.fatf-gafi.org